
У РАДІ БОТАНІЧНИХ САДІВ ТА ДЕНДРОПАРКІВ УКРАЇНИ

У 2012 р. відбулися дві сесії Ради ботанічних садів та дендропарків України (РБСДУ) та міжнародні конференції в їх рамках.

Перша з них, яка відбулася 23–25 травня в Асканії-Новій, була присвячена 125-річчю дендрологічного парку «Асканія-Нова». В її рамках проведено конференцію на тему «Інтродукція та досвід паркобудівництва в степовій зоні України». У заходах, присвячених цій події, в роботі сесії та міжнародної конференції в її рамках взяли участь близько 200 осіб: науковці з ботанічних установ РБСДУ, а також з установ країн СНД (Росії, Молдови, Казахстану), Прибалтики (Латвія, Литва) та Польщі; представники і делегації Національної академії аграрних наук України, Національної академії наук України, Департаменту заповідної справи Мінприроди України. Також були присутні представники центральних органів виконавчої влади, Херсонської обласної державної адміністрації, Херсонського державного управління з охорони навколишнього природного середовища, органів місцевого самоврядування і Товариства краєзнавців Ангальта в Кетені (Німеччина) та ін.

Відкрив урочистості директор Біосферного заповідника «Асканія-Нова», кандидат біологічних наук В.С. Гавриленко. Він зазначив, що 125 років тому на ділянці незайманого ґрунту в посушливих умовах розпочалася робота з втілення задуму Фрідріха Фальц-Фейна. Для створення насаджень деревної рослинності серед степу потрібно було докласти титанічних фізичних зусиль. У короткий термін серед безмежного асканійського степу створено рукотворний парк, який надалі став однією з перлин асканійської оази, об'єктом паломництва природолюбів, науковців і громадян, небайдужих до природної краси. П'ять

поколінь вклали свою душу в подальшу розбудову парку.

Урочистості з нагоди 125-річчя дендропарку набули статусу загальнодержавного значення (Постанова Верховної Ради України від 15 травня 2012 р. № 10261). Значущість цієї події підтверджується прибуттям до «Асканії-Нової» численних представників різних установ і делегацій.

У перший день колектив дендропарку зі 125-річчям вітали представники установ та делегацій, а також творчі колективи Херсонщини: оркестр Обласного академічного музично-драматичного театру імені Миколи Куліша та його артисти — заслужена артистка України Ружена Рубльова, лауреат міжнародних конкурсів солістів-вокалістів Тетяна Мисак, актор театру Сергій Михайловський; народний фольклорний ансамбль «Славутичка», лауреат всеукраїнських і міжнародних фестивалів та конкурсів (художній керівник О.Л. Куракіна).

Після перерви роботу міжнародної конференції відкрила Голова РБСДУ членкореспондент НАН України Т.М. Черевченко. Першою була доповідь директора Біосферного заповідника В.С. Гавриленка, який висвітлив сучасний стан дендропарку, його проблеми, а також вніс пропозиції з проханням урахувати їх у рішенні сесії РБСДУ.

На пленарному засіданні в цей день було заслухано ще 9 доповідей провідних вчених з ботанічних садів та дендропарків України і Росії.

У наступні дні відбулися секційні засідання, було заслухано ще близько 20 секційних доповідей. В обговоренні роботи міжнародної конференції взяли участь Т.М. Черевченко, О.О. Альохін, М.П. Літвінов, О.В. Голосова, В.В. Кучеревський, А.І. Репецька, І.С. Косенко та ін. Виступаючі зазначили, що всі доповіді були присвячені

актуальним питанням наукових досліджень рослинності ботсадів та дендропарків, проблемам збереження об'єктів природно-заповідного фонду та містили пропозиції щодо проекту рішення.

Матеріали конференції опубліковано в збірнику «Інтродукція та досвід паркобудівництва в степовій зоні України», з яким можна ознайомитися у бібліотеці Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України.

Сесія РБСДУ розглянула та обговорила окремі організаційні питання:

1. Про стан науки в університетських ботанічних садах.
2. Про вступ до РБСДУ нових членів, а саме дендропарку «Феофанія» Наукового центру екомоніторингу та біорізноманіття мегаполісу НАН України.
3. Про обрання почесним членом Бюро РБСДУ директора Сахалінського ботанічного саду РАН О.О. Тарана.

Заслухавши та обговоривши доповіді, які прозвучали на міжнародній конференції, оглянувши колекції дендропарку «Асканія-Нова», урахувавши пропозиції виступаючих та розглянувши організаційні питання, Сесія РБСДУ ухвалила таке:

1. Заслухані доповіді є актуальними для врахування представлених результатів досліджень у подальшій роботі щодо збереження біорізноманіття рослин.
2. Звернути увагу на необхідність проведення інвентаризації залишків парків у південному степовому регіоні, створених наприкінці ХІХ та протягом ХХ ст., визначення їхнього стану та проведення робіт щодо надання їм статусу природно-заповідних об'єктів, які охороняються.
3. Відзначити добрий стан колекційного фонду дендрологічного парку «Асканія-Нова» загальнодержавного значення, його демонстраційних експозицій, експериментальних ділянок та вагомий внесок в озеленення півдня степової зони України.
4. Рекомендувати впровадження досвіду дендрологічного парку «Асканія-Нова»

зі створення та утримання паркових експозицій на півдні степової зони України.

5. Висловити подяку колективу Біосферного заповідника «Асканія-Нова» та його дендрологічного парку за оригінальні рішення, високий рівень підготовки міжнародної конференції.
6. Підготувати вітальний лист до 100-річчя від дня народження барона Є.О. Фальц-Фейна, звернутися з проханням до Голови Верховної Ради підписати його та направити напередодні 14 вересня 2012 року.
7. З метою належного забезпечення водопостачанням об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, розташованих у степовій зоні, які використовують воду для поливу колекцій деревних та трав'янистих рослин, створення експозицій із застосуванням «водного дзеркала», звернутися до Голови Верховної Ради України з проханням внести зміни до низки законодавчих актів України:

7.1. Внести доповнення до статті 30 Водного кодексу України

Стаття 30. Збори за спеціальне водокористування

Збори за спеціальне водокористування справляються з метою стимулювання раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів і включають збір за спеціальне використання води та екологічний податок за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, які встановлюються Податковим кодексом України.

Ст. 30 доповнити таким абзацом:

Об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення звільняються від сплати збору за спеціальне водокористування.

7.2. Внести доповнення до Закону України «Про надра»

Стаття 16. Спеціальні дозволи на користування надрами

Спеціальні дозволи на користування надрами у межах конкретних ділянок надають-

ся спеціалізованим підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам, які мають відповідну кваліфікацію, матеріально-технічні та економічні можливості для користування надрами.

Надання спеціальних дозволів на користування надрами здійснюється після попереднього погодження з відповідною Радою народних депутатів питання про надання земельної ділянки для зазначених потреб, крім випадків, коли у наданні земельної ділянки немає потреби.

У разі виконання окремих видів робіт, пов'язаних з користуванням надрами, особами, не зазначеними у спеціальному дозволі, відповідальність за виконання умов, передбачених спеціальними дозволами, несе суб'єкт, що отримав спеціальний дозвіл.

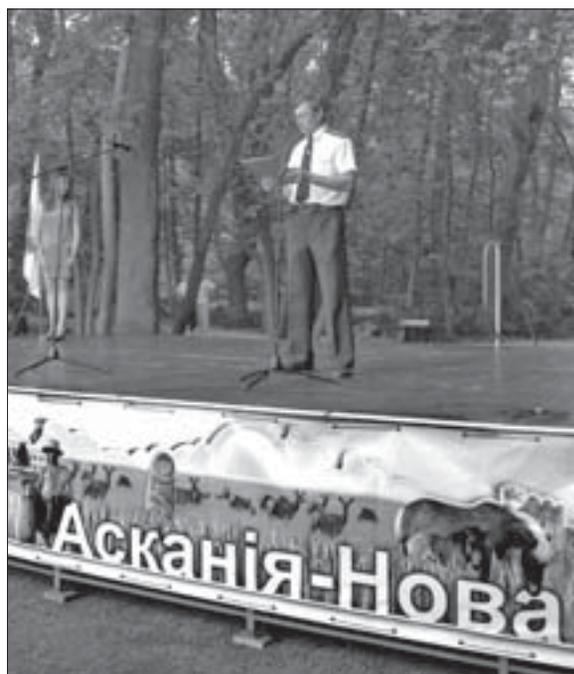
Щодо окремих видів користування надрами чи окремих користувачів надр можуть встановлюватись певні обмеження, передбачені законодавством України.

Спеціальні дозволи на користування надрами надаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр за погодженням з Міністерством охорони навколишнього природного середовища України, як правило, на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Внести доповнення у такій редакції:

Спеціальні дозволи на користування надрами для добування артезіанських вод, що використовуються для збереження біорізноманіття на об'єктах природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, видаються безкоштовно.

Стаття 21. Надання надр у користування для видобування прісних підземних вод і розробки родовищ торфу. Надра у користування для видобування прісних підземних вод і розробки родовищ торфу надаються без надання гірничого відводу на підставі спеціальних дозволів, що видають-

Урочистості відкриває директор Біосферного заповідника «Асканія-Нова», заслужений природоохоронець України В.С. Гавриленко

Голова РБСДУ Т.М. Черевченко відкриває Сесію в Нікітському ботанічному саду— ННЦ

ся після попереднього погодження з органами Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Державного комітету України по нагляду за охороною праці та Міністерства охорони здоров'я України на місцях.

Внести доповнення у такій редакції:

Надра у користування для видобування прісних підземних вод для об'єктів природно-заповідного фонду, що використовують її для збереження біорізноманіття, видаються без надання гірничого відводу на підставі спеціальних дозволів, що надаються безкоштовно органом, відповідальним за охорону навколишнього природного середовища України.

7.3. Внести зміни до Податкового Кодексу України:

Розділ VIII. Екологічний податок

Доповнити статтю 240 «Платники податку» пунктом 240.6 Не є платниками податку об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, що здійснюють викиди в атмосферу в результаті опалення приміщень для виконання завдань збереження біологічного різноманіття.

Розділ XI. Плата за користування надрами

Стаття 263. Плата за користування надрами для видобування корисних копалин

263.1. Платники плати за користування надрами для видобування корисних копалин (далі — платники).

263.1.1. Платниками плати за користування надрами для видобування корисних копалин є суб'єкти господарювання (доповнити словами «крім об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення»), у тому числі громадяни України, іноземці та особи без громадянства, зареєстровані відповідно до закону як підприємці, які набули права користування об'єктом (ділянкою) надр на підставі отриманих спеціальних дозволів на користування надрами (далі — спеціальний дозвіл) в межах конкретних ділянок надр з метою провадження господарської діяльності з видобування корисних копалин, у тому числі під час геологічного вивчення (або геологічного вивчення з подальшою дослідно-промисловою розробкою) в межах зазначених у таких спеціальних дозволах об'єктах (ділянках) надр.

Розділ XVI. Збір за спеціальне використання води

Стаття 323. Платники збору.

323.1. Платниками збору є водокористувачі — суб'єкти господарювання (доповнити словами «крім об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення») незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи (крім бюджетних установ), постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи — підприємці, які використовують воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів (первинні водокористувачі) та/або від первинних або інших водокористувачів (вторинні водокористувачі), та використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва.

8. Тримати на контролі питання про стан науки в університетських ботанічних садах.
9. Прийняти до складу РБСДУ дендропарк «Феофанія» Наукового центру екомоніторингу та біорізноманіття мегаполісу НАН України.

Відправлено лист до Голови Верховної Ради України з проханням внести запропоновані зміни до Законів України.

У червні цього року відбулася нарада в Міністерстві екології та природних ресурсів щодо стану науки в університетських ботанічних садах за участю директорів цих установ.

Друга сесія РБСДУ та міжнародна конференція в її рамках на тему «Дендрологія, цветоводство и садово-парковое строительство» відбулися 5–8 червня 2012 р. на базі Нікітського ботанічного саду — Національного наукового центру (НБС–ННЦ). Вони були присвячені 200-річчю НБС–ННЦ. В їх роботі взяли участь понад 300 осіб з науково-дослідних установ України, Росії, Білорусії, Киргизії, Абхазії, Литви,

Учасники сесії РБСДУ у Нікітському ботанічному саду — ННЦ

Латвії, Молдови, Азербайджану, Чехії, Болгарії, Казахстану, Туреччини, Саудівської Аравії, Узбекистану, Румунії та Польщі.

Роботу конференції в рамках Сесії РБСДУ відкрили Голова РБСДУ Т.М. Черевченко та директор НБС–ННЦ В.М. Єжов.

На пленарному засіданні учасники заслухали 10 доповідей, на секційних засіданнях — ще близько 100. Також було представлено близько 20 стендових доповідей. Доповіді були присвячені актуальним питанням інтродукції і селекції декоративних, ароматичних та плодкових рослин, дослідженню і збереженню біорізноманіття природної флори, біологічним особливостям рослин та сучасним методам оздоровлення посадкового матеріалу, промислового розмноження рослин. Матеріали конференції опубліковано в однойменному збірнику.

Учасники конференції ознайомилися з арборетумом і колекційними насадженнями ароматичних культур, гербарієм, науковими лабораторіями саду.

Заслухавши та обговоривши доповіді, Сесія РБСДУ ухвалила таке:

1. Зросла зацікавленість суспільства в поліпшенні довкілля, збереженні і розширенні біорізноманіття природної флори та її раціональному використанні. Підтверджено необхідність поглиблення наукових досліджень з біології та екології рослин, які важливі для вирішення широкого кола проблем розвитку декоративного садівництва і рослинництва.
2. З метою підвищення ефективності наукових розробок у зазначених напрямках необхідно активізувати зв'язки не лише між науковими установами України, а й на міжнародному рівні, а також між наукою і виробництвом шляхом проведення спільних науково-практичних конференцій різного рівня з запрошенням на них спеціалістів і керівників державних служб, які відповідають за охорону довкілля, розсадництво, озеленення та благоустрій населених місць.
3. Конференція схвалила діяльність РБСДУ з консолідації зусиль наукових установ

ботанічного профілю в Україні для вирішення поставлених перед суспільством завдань зі збереження і збагачення біорізноманіття як на регіональному, так і на державному та міжнародному рівні.

4. Звернутися до Міністерства освіти та науки, молоді та спорту України з клопотанням про внесення в перелік спеціальностей, згідно з яким проводиться підготовка спеціалістів у вищих навчальних закладах, спеціальності «ландшафтна архітектура».
5. На засіданнях секцій відзначено високий рівень доповідей учасників конференції і зокрема співробітників лабораторій НБС–ННЦ з інтродукції та селекції декоративних деревних і квітникових, ароматичних та плодових культур, ви-

вчення біології й екології рослин природної флори та інтродуцентів, розмноження рослин і розсадництва.

6. Окремі доповіді будуть опубліковані як статті в наукових виданнях Нікітського ботанічного саду, присвячених його 200-річчю. Чергові сесії в 2013 р. будуть проведені на базі Дендропарку «Феофанія» Наукового центру екомоніторингу та біорізноманіття мегаполісу НАН України (м. Київ) та дендрологічного парку «Олександрія» НАН України (м. Біла Церква). Про дати проведення конференцій у рамках Сесій буде повідомлено пізніше.

Голова РБСДУ
чл.-кор. НАН України Т.М. Червченко
Учений секретар РБСДУ
к.б.н. Н.М. Трофименко